

És én csak állok a sír mellett, a nővéremmel, az Irmával, és már nem is tudom, mi is történik körülöttem, mert csak az anyámra, az Ancikára gondolok, és olyan erősen tolulnak elő az emlékek a fejemben, hogy szinte remegek, és el is gyengülök akkor, és le kellene ülnöm, még szerencse, hogy itt van a lányom, az én egyetlen lányom, aki mindig segít nekem, és most is átölel, hátulról, így vigyáz rám, így vezet óvatosan el ahhoz a padhoz, ahol akkor is ültünk, amikor még az apám feküdt a ravatalon, évtizedekkel ezelőtt.

MOST AKKOR ELTEMETTÜK AZ ANYÁMAT, vagyis az Ancikát.

Hogy miért is Ancikának nevezem az Ancikát, arról majd később beszélek, ha ugyan beszélek. Hogy miért is így *hívom* az anyámat.

Hogy Ancika.

Vagy miért is így *hívtam*.

Mondom, erről majd később beszélek, ha ugyan beszélek.

Nem is tudom. Zavarban vagyok.

Mindenki azt mondja, hogy most aztán tényleg felnőttem. Hogy most már *nagy* vagyok.

Hogy most már magamnak kell megállnom a saját lábamon.

Egyedül.

Ilyeneket mondanak.

Hetvenéves vagyok. Most halt meg az anyám. Az apám meg vagy húsz évvel ezelőtt.

Én azt nem tudom, de tényleg, hogy igazuk van-e mindazoknak, akik ilyeneket mondanak. Hogy most aztán egyedül kell megállnom a saját lábamon. Hogy egyedül megálljak a saját lábamon?

Nem is tudom.

Soha nem voltam ilyesmire képes, és attól félek, hogy nem is leszek sohasé képes az ilyesmire ezután sem. Igaz, hogy már *nagy* vagyok, és nem is vagyok annyira gyerek, mint amikor még élt az Ancika, vagyis az anyám, és pláne nem annyira gyerek, mint amikor még az apám is élt, de itt van még velem az Irma, a nővérem, és azért ez is valami.

Ha már azt mondják néhányan, hogy gyerek maradtam vénségemre is, akkor már tényleg szeretnék gyerek maradni. Ilyen egyszerű ez az egész. És, hogyha most megpróbálok mesélni kicsit az Ancikáról, az anyámról, az csak azért

van így, mert szeretném megtalálni az okot, azt, hogy miért is vagyok én még mindig gyerek.

Hogy végre tudjam.

Hogy tudjam, hogy miért.

A múltkor is azt mondta a nővérem, az Irma, hogy ő nem fog férjhez menni soha, hogy mindig megmarad nekem, és vigyáz rám, mert én olyan *magatehetetlen* vagyok, így mondta az Irma, dolgozni úgysem tudok majd soha az életben, és milyen szerencse, hogy az apám is, meg az anyám is hagyott rám valamit, valami kis vagyont, *így aztán valahogy elleszünk*, azt mondja az Irma, *ha az Isten is úgy akarja, meg az emberek is, meg az itthoni viszonyok is úgy akarják*, nem tudom, mire célzott ezzel a nővérem, az Irma, igazán jók az itthoni viszonyok, szép országban élünk, lehet már utazni, meg anyagilag is jobban megvagyunk, mint korábban, jó autóink is vannak, mondta is a múltkor az Irma, és nagyot is sóhajtott közben, hogy *lám csak, milyen hosszú egy emberi élet, az anyánk, az Ancika, mi mindent megért, kitelepítést és forradalmakat, előtte meg háborút, aztán a végén még azt is megérté az anyánk, hogy felszabadultunk, hogy belemenünk a szabadságba, hogy úgy élünk ma már,*

mint a gazdag nyugatiak, így mondta az Irma, és én mindezzel egyet is értek.

Most aztán eltemettük az anyámat, az Ancikát.

Szép temetése volt, olyan igazi híresebber-temetése, sokan eljöttek, hoztak virágot, meg koszorúkat, meg mindent, beszédek is voltak, szóval, igazán örült volna az anyám, az Ancika, ha látta volna mindezt.

Ülök a padon, a temetőben, mellettem a lányom, és ilyeneket gondolok magamban.

Persze, ha látta volna, mármint az Ancika, a saját temetését, akkor nyilván nem temethették volna, *mert hogyha látta volna, akkor élt volna, ez csak logikus*, gondolom én.

Az ember csak módjával vesz részt a saját temetésén, mondta egy ízben az Ancika tanítványa, a Nándi, *ott is van, ugye, meg nem is, és nem tudjuk, mennyire is van ott*, mondta a Nándi, és még nevetett is hozzá, nekem mondta, meg a nővéremnek, az Irmának, még akkor mondta ezt az *okos dolgot* a Nándi, még akkor, amikor még élt az anyám, az Ancika, de már elég gyenge volt, és nagyon öreg is volt az Ancika, százhárom éves, merthogy, ahogy azt már mondtam is, százöt évesen halt meg az anyám, ami azért szép

kor, nem nagyon tudok bárkiről is az ismerősök közül, hogy ennyi időt valaki is megért volna.

A Nándi, egyébként, itt, a faluban volt az anyám, az Ancika tanítványa. Az anyám, az Ancika filozófiát tanított neki, meg történelmet, merthogy az anyám, az Ancika valamikor tényleg egyetemen tanított, és ráadásul történelmet adott elő igen komoly egyetemi hallgatóknak, szóval, filozófiát valójában soha nem tanított, de történelmet igen, és különben meg nagyon szeretett magyarázni.

A Nándi pedig a szomszédban a Kertészék fia, és a fejébe vette, hogy történész lesz, ha felnőtt, és a középiskola mellett átjárt az anyámhoz, hogy egy kicsit ismerkedjen Közép-Európa II. világháború utáni történelmével, mert az anyám, az Ancika abban valóban nagyon jó volt.

De jó volt a filozófiában is, csak abban éppen marxista alapon volt jó, ahogy a történelemben is, úgy egyébként, de mit is tudta azt a Nándi, hogy most akkor egy kevés marxizmust is tanul az anyámtól, csak éppen alig veszi észre, hogy azt tanul, és máris marxista alapokról nézi a világot!

De túlságosan is előreszaladtam a történetben.